

La riquesa que fa mal

La setmana passada, l'organització no governamental Oxfam Internacional va publicar un informe titulat "El cost de la desigualtat", en què analitza com la riquesa extrema d'algunes persones fa mal al conjunt de la societat. L'informe esmenta també un altre estudi del Fòrum Econòmic Mundial que apunta a la creixent desigualtat social com un dels riscos globals més importants a què cal fer front a nivell planetari. Segons les dades que aporta l'informe d'Oxfam, els 100 multimilionaris més importants de la Terra van guanyar l'any 2012 suficients diners per acabar quatre vegades amb la pobresa global del planeta. Es veritat que alguns d'aquests súper rics proporcionen importants quantitats de diners a programes de lluita contra la pobresa, però la creixent escletxa econòmica entre rics i pobres no s'alleujarà, a menys que els governs estiguin disposats a fer enutjar els poderosos per tal de millorar la vida dels més pobres.

Al llarg de les darreres dècades, la preocupació fonamental de les polítiques de desenvolupament ha estat centrada en un dels focus del problema: la lluita contra la pobresa extrema. Com a conseqüència d'això, milions de persones han vist com milloraven les seves condicions de vida, una fita sense precedents de la qual ens poden sentir relativament satisfets. Però mirant cap al futur de les properes dècades, cal definir nous objectius i cada vegada sembla més evident que el centre de l'atenció no han de ser només les persones massa pobres, sinó també les persones massa riques. Oxfam considera que la reducció de la desigualtat és una part fonamental de la lluita contra la pobresa i una forma d'assegurar un futur sostenible per a tothom. En un món de recursos finits com el que vivim, no podem posar fi a la pobresa si no som capaços de reduir també la desigualtat.

A partir de la constatació que l'acumulació de riquesa en poques mans i, per tant, la desigualtat, està arribant a uns nivells mai vistos fins ara i que tendeix a empitjorar a mesura que la crisi va fent els seus efectes, un creixent cor de veus a tot el món adverteixen que aquesta desigualtat és econòmicament ineficient, políticament corrosiva, socialment conflictiva i èticament insostenible. Però, a més, no és inevitable, al contrari del que molts ens volen fer creure. Les polítiques necessàries per a reduir la desigualtat són sobradament conegudes i han estat aplicades en altres moments de la història amb èxit constatat. Es poden complicar les coses tant com es vulgui, però al final tot es redueix al fet que hi hagi treball decent amb salaris decents i serveis públics de qualitat.

Els polítics que ens governen diuen que ara no tenen diners per fomentar aquests tipus de polítiques, però hi ha coses que es poden fer sense diners. Per exemple, reconèixer d'una manera clara, diàfana, sense cap mena de dubte ni vacil·lació, que la desigualtat és un problema, i lluitar contra ella, un objectiu polític de màxima prioritat. A partir d'aquesta convicció, cal cercar les complicitats i el consens social necessàries per fer avançar polítiques redistributives que incideixin sobre els grans acumuladors de riquesa i no només sobre la classe mitjana. Això implica tenir polítics valents als quals no els importi enfrontar-se a les grans famílies que dominen els ressorts de l'economia.